

Силабус курсу
Орфоепічна медіакультура

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 06 Журналістика
Спеціальність: 061 Журналістика
Освітньо-професійна програма «Журналістика»
Кількість кредитів – 3

Рік підготовки, семестр – 1 рік, II семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: понеділок, 11.10-12.30, ауд. 107

Консультації: вівторок 14.10, ауд. 110

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. н. із соц. ком., доц. **Кушнір Оксана Василівна**

**Контактна
інформація**

oksana_kavun@tnpu.edu.ua; 096-381-85-81

Опис дисципліни

Курс «Орфоепічна медіакультура» є вибірковою дисципліною професійної підготовки журналістів кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Курс «Орфоепічна медіакультура» спрямовано на вивчення норм української літературної вимови, умов забезпечення звукової милозвучності мовлення. Акцентовано на орфоепічному аспекті фахової підготовки теле- і радіожурналістів (розвиток мовного дихання, фонетичного слуху, оволодіння вимовою, робота над удосконаленням звукового складу мовлення), оволодінні студентами засобами артикуляційної та орфоепічної виразності журналістського мовлення, розвитку їх голосової культури.

Зміст дисциплін «Орфоепічна медіакультура» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері журналістики, норм і традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	Змістовий модуль 1. Виразність мовлення як запорука органічного сприйняття тексту	
1	Тема 1. Формування звукової культури мовлення ораторів. Мішано-діафрагмаційне дихання – основа техніки мовлення. Професійні властивості та гігієнічні вимоги до голосу	Знати основні механізми постановки мовленнєвого голосу. Дотримуватися гігієнічних вимог до дихання і голосу. Володіти технікою ораторського голосу, навичками контролю мовного дихання, читання скоромовок, довгомовок. Вміти аналізувати свій і чужий голос, розпізнавати ознаки досконалого чоловічого та жіночого голосу, розуміти причини голосових вад, застосовувати способи їх усунення
2	Тема 2. Компоненти техніки мовлення ораторів. Правильність	Знати компоненти, що забезпечують органічне сприйняття тексту, основні мовні норми і

	як ознака культури мовлення. Мовні норми і причини їх порушення	поширені відступи від них у мовленні. Вміти виокремлювати причини виникнення і способи запобігання мовленнєвих помилок, оперуючи сучасними словниками правильності. Використовувати навички збереження нормативності культури мовлення в умовах білінгвізму в Україні у процесі практичної діяльності
3	Тема 3. Артикуляція як передумова правильного звукотворення. Артикуляція голосних і приголосних звуків української мови	Знати й розуміти поняття артикуляції, природу та основні механізми звукоутворення, будову голосового і мовного апаратів, їх структуру і методику тренування. Virізнати особливості артикуляції голосних і приголосних звуків української мови. Розвинути виразну звукову артикуляцію мовлення методами артикуляційної гімнастики та артикуляційного тренінгу
4	Тема 4. Орфоепічна правильність мовлення, умови її забезпечення. Орфоепічна культура в Україні	Знати й розуміти поняття орфоепії, засади й умови забезпечення орфоепічної правильності мовлення українців. Вміти аналізувати орфоепічну культуру в Україні, володіти навичками її удосконалення у процесі професійної діяльності
5	Тема 5. Основні правила вимови голосних і приголосних звуків. Наголос у системі орфоепії. Особливості наголошування в українській мові	Знати основні параметри вимови голосних і приголосних звуків, акцентуаційні норми української мови. Virізнати моменти асиміляції та чергування звуків у потоці мовлення. Вміти аналізувати своє і чуже мовлення, виявляти відхилення від орфоепічних норм. Знати методику практичного оволодіння орфоепічними навичками
6	Тема 6. Корекція неорганічних вад мовлення.	Знати неорганічні вади мовлення (м'якість губ, що породжує нерозбірливість мовлення, нарочитість як результат гіперактивності губів, гугнявість). Володіти методикою їх корекції, практично використовувати типи артикуляційної гімнастики
	Змістовий модуль 2. Орфоепічна виразність мовлення радіо- і тележурналістів	
7	Тема 7. Орфоепічний аспект фахової підготовки теле- і радіожурналістів. Основні причини порушення ними орфоепічних норм	Усвідомлювати важливість орфоепічного аспекту фахової підготовки теле- і радіожурналістів (розвиток мовного дихання, фонетичного слуху, оволодіння вимовою, робота над удосконаленням звукового складу мовлення). Virізнати основні причини порушення орфоепічних норм у медіаєфірі. Оперувати засобами орфоепічної виразності журналістського мовлення
8	Тема 8. Методика оволодіння правильною вимовою звуків.	Володіти методикою уникнення порушень орфоепічних норм у медіаєфірі, уміти

	Тренування вимови складних звукових комплексів	формувати індивідуальну методику для конкретного випадку. Використовувати у журналістській діяльності навички правильної вимови звуків, тренування вимови складних звукових комплексів
9	Тема 9. Артикуляційно-орфоепічний практикум	Володіти комплексом вправ у сфері гігієнічного і вібраційного масажів, на м'язове розслаблення мовного та голосового апаратів. Добре володіти орфоепією мовленнєвого голосу, застосовувати різні способи для подолання відхилень від орфоепічних норм. Розробити індивідуальну методику розвитку артикуляційно-орфоепічної вправності журналістського мовлення з підбіркою журналістських текстів. Практично використовувати навички голосової та мовленнєвої культури у журналістській діяльності
10	Тема 10. Дикція в усному мовленні та методика оволодіння нею.	Знати природу й основні механізми правильної дикції в українській мові, умови забезпечення дикційної правильності мовлення, засоби вироблення дикційної чіткості з метою підтримки уваги слухачів і глядачів. Володіти методикою опанування дикційної вимови звуків, слів і словосполучень в умовах практичної діяльності

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК01	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
ЗК11	Здатність спілкуватися державною мовою
ПРН03	Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами
ПРН11	Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою
ПРН15	Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення

Джерела та література до курсу

1. Базюк Л. Штрихи до характеристики мовної особистості тележурналіста. *Телевізійна й радіожурналістика* : зб. наук- метод. праць. Львів, 2000.
2. Ваніна О. Значення голосу і манери говорити для теле- і радіожурналістів. *Телевізійна й радіожурналістика* : зб. наук.-метод. праць. Львів, 2002.

3. Гриб В.П. Постановка мовного голосу. Луцьк, 2001.
4. Єлісовенко Ю.П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення : навч. посіб. К. : Атака, 2008. 204 с.
5. Єлісовенко Ю.П. Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці. *Стиль і текст* : зб. наук. праць. Вип. 2. 2001. С. 168-175.
6. Єлісовенко Ю.П. Орфоепічний аспект фахової підготовки телевізійних журналістів. *Наукові записки Ін-ту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка*. 2004. Т. 15. С. 15-22.
7. Єлісовенко Ю.П. Культура екранного мовлення в об'єктиві моніторингу. *Освіта*. 2005. № 19 (5149). С. 8.
8. Єлісовенко Ю.П. Орфоепічний аспект фахової підготовки ведучих. *Ведучий у практиці сучасного радіомовлення (зб. навч.-метод. матеріалів)* / Упоряд. В.Я. Миронченко. К. : Укртелерадіопресінститут, 2006. С. 51-63.
9. Орфоепічний словник української мови в 2 томах / Уклад. : М.М. Пещак та ін. К., 2002.
10. Плющ Н. Мова солов'їна. То чому ж цвірінькаємо? (Про вимовні норми в умовах української-російської мови). *Урок української*. 2001. № 4. С. 19-22.
11. Плющ Н., В. Бондаренко. Сучасна українська мова. Орфоепія : навч. посіб. К., 2007.
12. Сербенська О.А. Ефірне мовлення у взаєминах з усною мовою. *Телевізійна й радіожурналістика* : зб. наук.-метод. праць. Львів, 2002.
13. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
14. Тоцька Н.І. Сучасна українська мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка. Орфографія : посібник. К. : Вища шк. 1995.
15. Штурнак О. Порушення мовних норм на українських телеканалах (УТ-1, 1+1, ІНТЕР). *Телевізійна й радіожурналістика* : зб. наук.-метод. праць. Львів, 2003.
16. Яцемірська М. Культура фахової мови журналіста : навч. посіб. Л. : ПАІС, 2004. 331 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, участь у представленні соціального проекту, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-6) усне опитування, тести, завдання	30
Модуль 2 (теми 7-10) усне опитування, тести, завдання	30
Наукове есе з комплексним аналізом орфоепічної виразності мовлення теле-, радіодиктора (теми 1-10)	20
Залік (теми 1-10) – творче завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій).
- 2) Тематика та зміст практичних занять.
- 3) Сформульована тематика для індивідуального науково-дослідного завдання.
- 4) Завдання для модульного та підсумкового контролів.
- 5) Електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.